

Dr. Pintér Sándor belügyminiszter úr

Belügyminisztérium

József Attila utca 2-4. József Attila utca 2-4.

Budapest

1051

Tárgy: a magyar kormány vállalásai a 2011. december 7-8-i ENSZ-konferencián

Tisztelt Miniszter úr!

2011. december 7-8-án Genfben kerül sor az Egyesült Nemzetek Szervezetének miniszteri szintű találkozására, ahol megemlékeznek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi genfi egyezmény hatvanadik, illetve a hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi egyezmény aláírásának ötvenedik évfordulójáról. A konferencia egyben alkalmat teremt arra is, hogy az államok konkrét lépéseket vállaljanak a menekültek és a hontalanok helyzetének javítása érdekében. A találkozón az államok mellett más nemzetközi szervezetek – mint például az Európai Unió – is tehetnek felajánlásokat.

Az Amnesty International Magyarország, a Magyar Helsinki Bizottság és a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület ezúton felkéri a magyar kormányt, hogy ragadja meg a miniszteri konferencia nyújtotta lehetőséget, és kötelezze el magát a menedékkérő, illetve a kizárólag idegenrendészeti okok miatt őrizetbe vett gyermekek fogvatartásának megszüntetése mellett.

Levelünk része az – 50 ország civil szervezeteit tömörítő – International Detention Coalition által indított globális kampánynak, amelyet az European Council on Refugees and Exiles (Európai Menekültügyi Tanács, ECRE) és az Amnesty International is támogat.

A gyermekek – és kifejezetten a kísérő nélkül érkező vagy a családjuktól elszakított gyermekek – kizárólag idegrendészeti okok miatt történő fogvatartása elkerülendő, a fogvatartás egyetlen esetben sem szolgálja az ő érdeküket. A külföldi gyermekek fogvatartását semmi sem igazolhatja, érkezzenek akár kíséret nélkül, a családjukkal együtt vagy tőlük különválasztva. A fogvatartás súlyosan sérti a gyermekek emberi jogai tiszteletben tartásának és megóvásának kötelezettségét.

A fogvatartás romboló hatásai a gyermekek lelki és testi állapotára vitán felül bizonyítottak – mind a kísérő nélkül érkező és a családjuktól elválasztott, mind pedig a családjukkal együtt érkező gyermekek esetében. Az előbbieket, mivel elválasztották őket a szüleiktől vagy az elsődleges gondviselőjüktől, különösképp sérülékeny helyzetben vannak, a fogvatartás pedig csak tovább fokozza ezt a sebezhetőséget.

Emellett a tények azt mutatják, hogy az EU-tagországok körében és azon kívül is nő azon országok száma, amelyek támogatják a migráns gyermekek, és különösképp a kíséret nélkül érkezők és a családjuktól különválasztottak fogvatartásának eltörlését.

Mindezen pozitív fejlemények előmozdításában nagy szerep jutott többek között az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a menekült és migráns gyermekek fogvatartásával foglalkozó esetjogának (*Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium* ügy, 2006. október 12-i

ítélet, 55. és 101-104. pontok, *Mushkhadzhiyeva és mások v. Belgium* ügy, 2010. január 19-i ítélet, 63 pont).

A strasbourgi bíróság fenti ítéletei helyesen hangsúlyozták az ilyen helyzetben levő gyermekek extrém kiszolgáltatottságát, különösképp - de nem kizárólagosan - a kíséret nélkül érkezők és a különválasztottak esetében. A Bíróság szerint a gyermekek fogvatartása az Emberi Jogok Európai Egyezményének nem csak az 5. cikkét (a szabadsághoz és a biztonsághoz való jog), hanem a 3. cikkét (kínzás és embertelen, megalázó bánásmód tilalma) is sértette.

Az Európa Tanács emberi jogi biztosa 2010 júniusában kiemelte, hogy a kíséret nélkül érkező, és ezért gyakran az eltűnés vagy a gyermekkereskedelem veszélye által fenyegetett gyermekek védelmét erősíteni lehet a szabadságtól való megfosztásuk nélkül is: “egyszerűen azáltal, hogy a gyermekvédelmi intézmények megfelelően szigorú kontrollt gyakorolnak a felügyeletük alatt levő kiskorúak mozgása felett” (CommDH/Position Paper (2010)6).

Magyarországon a kíséret nélküli, 18 éven aluli kiskorú külföldi állampolgárok nem vehetők kitoloncolási és idegrendészeti őrizetbe. A kiskorú gyermekkel rendelkező családok esetén az őrizet csak végső intézkedésként rendelhető el és több garanciális rendelkezés biztosítja a gyermekek érdekeinek szem előtt tartását. Mindazonáltal a gyakorlatban a gyermekek fogvatartására vonatkozó tilalom érvényre juttatása több gyakorlati nehézséget vet fel az idegenrendészeti hatóságok (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, rendőrség) számára. Például az életkor meghatározására irányuló orvosszakértői vizsgálati módszereket szükséges lenne a máshol bevált komplex pszicho-szociális módszerekkel fejleszteni, valamint alkalmazásukra általánosan érvényes szabályozást kidolgozni annak érdekében, hogy minden esetben elkerülhetővé váljon a kiskorú migránsok őrizetbe vétele.

A gyermekek jogainak védelme érdekében az államoknak fokozniuk kell azon beruházásaikat, amelyek olyan szálláslehetőségeket hoznak létre vagy fejlesztenek, amelyek alkalmasak arra, hogy biztosítsák az ENSZ gyermekjogi egyezményének 31. cikkét (“gyermeknek a pihenéshez és a szabadidő eltöltéséhez, a korának megfelelő játékhöz és szórakoztató tevékenységekhez való jogát” és “azt, hogy szabadon részt vehessen a kulturális és művészeti életben”) illetve az oktatáshoz való jogukat. Minden gyermeknek, tekintet nélkül arra, hogy kísérettel vagy kíséret nélkül érkezik, képesnek kell lennie ezen jogok gyakorlására, illetve joguk van a megfelelő gondoskodáshoz és a védelemhez.

Az aláíró szervezetek felhívják az államokat arra, hogy szüntessék meg a kizárólag idegenrendészeti okok miatt fogvatartott gyermekek őrizetét. Azokban az esetekben, ahol mégis szükséges a gyermekes családok mozgásszabadságának korlátozása, léteznek a fogvatartásnak működőképes alternatívái. (Ezek megtalálhatóak többek között az International Detention Coalition legutóbbi kutatásában, *There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention*, 2011, www.idcoalition.org/cap, illetve egy nemrég UNHCR-tanulmányban: Edwards A., *Back to Basics: The right to liberty and security of person and “Alternatives to Detention” of Refugees, asylum-seekers, stateless persons and other migrants*, 2011, április)

Mindeközben a menekültügyi jogszabályok átdolgozására irányuló bizottsági javaslatokról az uniós intézmények előtt jelenleg folyó tárgyalások szintén fontos rendelkezéseket tartalmaznak a gyermekek őrizetére vonatkozóan. E tekintetben **felkérjük az EU-tagállamokat, hogy biztosítsák az uniós menekültügyi szabályozásban a kísérő nélkül érkező gyermekek fogvatartásának tilalmát, továbbá a fogvatartás alternatíváira vonatkozó szükséges garanciákat a gyermekes családok fogvatartásának megszüntetése érdekében.**

A menekültügyi jogszabálycsomaggal kapcsolatos tárgyalások egyedülálló lehetőséget nyújtanak az EU-nak és a tagállamoknak olyan új sztenderdek és jogi keretrendszer meghatározásához, amely biztosítja a menekült gyermekek szabadságát, és példaként szolgálhat a világ más régiói számára is. Ez fontos lépés lenne a menekült gyermekek EU-n belüli helyzetének javítása terén, valamint igen értékes hozzájárulást jelentene az 1951. évi menekültügyi egyezmény hatvanadik évfordulójához.

Budapest, 2011. november 22.

Tisztelettel:

Jeney Orsolya
igazgató
Amnesty International
Magyarország

Kováts András
igazgató
Menedék Migránsokat Segítő
Egyesület

dr. Pardavi Márta
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság